

# RODNO ZASNOVANO NASILJE INFORMACIJE



## UNAPREĐIVANJE ZDRAVSTVENOG STANJA DECE IZBEGLICA I MIGRANATA

U JUŽNOJ I JUGOISTOČNOJ EVROPI

**unicef**   
za svako dete



Sufinansirano od strane  
Programa Evropske unije  
za zdravlstvo

## ŠTA JE RODNO ZASNOVANO NASILJE?

Izraz rodno zasnovano nasilje (RZN) koristi se za opisivanje svakog štetnog akta počinjenog nad bilo kojim licem na osnovu socijalno pripisanih/rodnih razlika između muškaraca i žena. Obuhvata dela nanošenja fizičke, seksualne ili mentalne povrede ili patnje ili pretnje takvim delima, kao i druge vidove lišavanja slobode.

RZN proizilazi iz nejednakih odnosa moći između muškaraca i žena i sledstvene diskriminacije žena. Iako RZN može da pogađa i žene i muškarce, žene i devojke su nesrazmerno više pogođene ovom vrstom nasilja. Rizik od rodno zasnovanog nasilja nad ženama i devojka dodatno se povećava u kriznim vremenima. Neke žene i devojke su u većem riziku, poput osoba sa invaliditetom i onih iz LGBTI+ zajednice.

### KAKO PREPOZNATI RZN?

RZN može da se dogodi na različitim mestima – na primer, u kući, školi, kampu, parku, ulici, automobilu, vozu, autobusu – a počinilac može da bude osoba koju poznajemo ili nepoznata osoba.

RZN ima više vidova. Neki od najčešćih oblika RZN su:

- ▶ **Fizičko nasilje** uključuje udaranje, šamaranje, prebijanje, tresenje, guranje, griženje, čupanje kose, paljenje, mučenje, gušenje, sečenje, pucanje i druge. Drugim rečima, to je namerna upotreba nasilne fizičke sile kako bi se osobi nanela stvarna ili verovatna fizička povreda ili izazvala patnja koja nije seksualne prirode.
- ▶ **Emocionalno nasilje** uključuje ponižavajuće ili degradirajuće postupanje, vređanje, uporno sramoćenje, ponižavanje, stalne kritike, proganjanje, uznemiravanje, neželjene kontakte, stavljanje u samicu ili izolaciju, zastrašivanje ili pretnje fizičkim nasiljem. Ovaj vid nasilja obuhvata uporne napade na ličnost date osobe, kao i mentalno ili emocionalno povređivanje.
- ▶ **Seksualno nasilje** uključuje, između ostalog, silovanje, neželjeno ljubljenje i dodirivanje, neželjeni kontakt, sakaćenje ženskih genitalija. Drugim rečima, seksualno nasilje znači prisiljavanje osobe da učestvuje u seksualnim aktivnostima bez pristanka, bez obzira da li je data osoba toga svesna ili ne, uključujući i akte u kojima dolazi do penetracije, dela u kojima nema penetracije, a ponekad čak i akte u kojima uopšte nema fizičkog kontakta.
- ▶ **Prisilni brakovi** su brakovi u kojima jedna ili obe strane nisu lično izrazile svoj puni i slobodni pristanak na bračnu zajednicu. Rani brak je svaki brak u kome je najmanje jedna od strana mlađa od 18 godina. Dečiji brak se smatra oblikom prisilnog braka, s obzirom na to da jedna ili obe strane nisu izrazile potpunu, slobodnu i informisanu saglasnost.

Bez obzira na okolnosti, nasilje nad ženama i devojka nikada nije prihvatljivo!

## RZN

nije lični problem ili problem samo jedne pojedinačne porodice. Čitavo društvo ima odgovornost da osigura da žene i devojke budu bezbedne!

RZN može imati i druge oblike, kao što su uskraćivanje mogućnosti za obrazovanje i pristup obrazovanju, zdravstvenom sistemu i ekonomskim resursima, ili nasilje od strane intimnih partnera ukoliko se nasilje dešava u kontekstu intimnih odnosa itd.

Neki oblici RZN su uočljiviji, poput fizičkog nasilja, dok postoje i drugi oblici koje je možda teže prepoznati zbog prisustva neodgovarajućih društvenih normi. To uključuje uskraćivanje devojka / ženama da posećuju lekara, pohađaju školu, rade ili rukuju novcem, kao i rani brak, silovanje u braku, sakaćenje ženskih genitalija, seksualno obojene komentare itd.

Razumevanje posledica RZN takođe nam može pomoći da prepoznamo kada se ovaj vid nasilja događa. Posledice RZN ne trpe samo žene i devojke, već i njihove porodice i deca:

- ▶ **Fizičke posledice** kreću se od relativno lakših povreda do teških povreda koje dovode do smrti ili trajnog invaliditeta; neželjene trudnoće ili negativnog ishoda trudnoće; polno prenosivih infekcija, infekcija urinarnog trakta itd.
- ▶ **Psihološke posledice** uključuju anksioznost, nervozu, poteškoće sa spavanjem i koncentracijom, nedostatak apetita, bes i razdražljivost, depresiju, samopovređivanje i samoubilačke misli.
- ▶ **Društvene posledice** uključuju distanciranje osobe od prijatelja i porodice, gubitak posla ili prihoda, napuštanje škole, društvenu izolaciju i marginalizaciju itd.

Ljudi koji pružaju usluge i pomoć moraju da poštuju vašu privatnost i da čuvaju ono što im kažete kao poverljivu informaciju. Ako obelodanite svoje iskustvo i zatražite pomoć, oni koji vam pomažu dužni su da zatraže vašu saglasnost pri planiranju podrške i upućivanja na druge službe. Izuzeci od ovog pristupa uključuju slučajeve kada postoji rizik od samopovređivanja ili povređivanja drugih, slučajevi kada je dete preživelo RZN ili slučajevi kada je počinilac humanitarni radnik.

## ŠTA MOŽETE DA UČINITE AKO VI ILI NEKO KOGA ZNATE DOŽIVLJAVA RZN?



### NISTE SAMI, POMOĆ JE DOSTUPNA

Ako ste pretrpeli RZN, nemojte da smatrate da to morate da krijete, niti da je to vaša krivica. Poverite se nekome kome verujete: to može biti prijatelj, osoba koja radi u kampu ili organizaciji ili učitelj. Zatražite podršku ili pomoć. Ako se bojite da kažete šta se dogodilo, za početak možete da dobijete makar informacije o dostupnim uslugama, kao i o tome kakve su procedure. Svoje iskustvo možete da obelodanite kada se odlučite i kada na to budete spremni.

Ako ste pretrpeli RZN, niste sami. Podrška je dostupna! Vi niste krivi za nasilje koje se dogodilo!

Ako vam neko koga znate kaže da je doživeo rodno zasnovano nasilje, saslušajte ga bez osuđivanja, verujte toj osobi i pružite joj informacije i podršku za pristup dostupnim službama.

### BEZBEDNOST NA PRVOM MESTU

Incidenti sa RZN mogu da se dogode i više puta i mogu da postanu još ozbiljniji. Kada donosite odluke o svojoj budućnosti, uvek imajte na umu da je vaša vlastita bezbednost i bezbednost vaše dece najvažnija.

Postoje službe i zakonski postupci koji osiguravaju zaštitu od počinioaca. Odmah možete dobiti pomoć od policije i uprave centara.

### MEDICINSKE USLUGE

Ako ste pretrpeli bilo kakve povrede, medicinsku pomoć možete da dobijete od lekara u centru.

### PSIHOSOCIJALNA PODRŠKA

Dostupne su različite usluge koje pomažu u oporavku: od radionica samo za žene u sigurnim prostorima, preko časova jezika, do savetovanja sa psihologom. Iako su fizičke posledice vidljivije, podjednako je važno voditi računa o svom mentalnom stanju i osećanjima.

## KONTAKT:

Pružaooci usluga mogu da koriste prostor ispod ovog teksta, kako bi dodali kontakte relevantnih službi za svaku određenu lokaciju



Sadržaj ove brošure predstavlja isključivo stavove autora i njegovu / njenu isključivu odgovornost; ne može se smatrati da odražava stavove Evropske komisije i / ili izvršne agencije za potrošače, zdravlje, poljoprivredu i hranu ili bilo kojeg drugog tela Evropske unije. Evropska komisija i Agencija ne prihvataju nikakvu odgovornost za korišćenje informacija koje ova brošura sadrži.

**RODNO ZASNOVANO  
NASILJE  
INFORMACIJE**